

N:o 53.

Ank. till Riksd. kansli den 26 mars 1896, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändring af 107 § utsökningslagen.

Till lagutskottets behandling har hänvisats en inom Andra Kammaren af herr *T. W. Forsell* väckt motion, n:o 72, så lydande:

»Jemlikt 107 § af gällande utsökningslag af den 10 augusti 1877 skall, då inrop skett af exekutivt försäld fastighet, köparen genast gälda en sjettedel af köpeskillingen antingen i reda penningar eller ock medelst aflemnande af skuldebref, som är i den sålda egendomen in-tecknad; dock må skuldebref godkännas endast så vidt dess kapital ligger inom inrops-summan, så ock inom det af utmätningssmannen å egendomen satta värde samt inom det uppskattningssvärde, hvarefter allmän bevillning för egendomen utgick för näst föregående år.

Nu kan emellertid hända, att gäldenär, som sjelf är egare till så be-skaffad in-teckning uti sin egen under exekutiv behandling varande fastig-het, inropar fastigheten och som liquid vid auktionstillfället aflemnar in-teckningen, men hvarken före eller å liquidationsdagen fullgör liquiden i öfrigt. I öfverensstämmelse med 110 § af nyssnämnda lag skall då genast ny auktion utlysas och hållas. Äfven vid denna auktion inropar gälde-nären å nyo fastigheten och hänför sig som säkerhet för inropet till samma in-teckning, som lemnats som säkerhet för första inropet.

Detta förfaringssätt har, enligt hvad jag har mig bekant, egt rum i flera län och uti ett af mig särskildt känt fall upprepats tre gånger å rad, och lärer den gäldenär, jag i detta fall åsyftar, ämna drifva detta hand-lingssätt än ytterligare.

På så sätt synes en tredskande gäldenär kunna uppehålla in-tecknade pantens försäljning nästan huru länge som helst och under tiden, andra in-teckningsegare till förfång, förstöra densamma. Mot dylikt ofog lemnar utsökningslagen intet skydd. Väl är genom 81 § af nämnda lag rätt medgifven öfverexekutor att, der fara är att utmätt fast egendom af egaren genom vanvård eller annorledes i större mån försämras, der borgenär det påstår, förordna syssloman, som omhändertager och förvaltar egendomen, men dylik förvaltning är alltid förenad med dryg kostnad, som af sökanden måste förskjutas, och hvilken kostnad till sist drabbar köpeskillingen.

Då nu i allmänhet egendomar, som exekutivt försäljas, i följd af gäldenärernas oförmåga eller håglöshet äro i mer eller mindre mån vanskötta, händer ej sällan, att sådana egendoms värde nedgått både med en sjettedel och mer under taxeringsvärdet, och då det värde, utmätningssmannen åsätter, sällan sättes lägre än taxeringsvärdet, följer här af, att in-teckning till ett kapitalvärde af en sjettedel af köpeskillingen kan vara värdelös, äfven om sådan in-teckning faller inom både taxerings- och det af utmätningssmannen satta värdet.

Uti dylika fall drabbar kostnaden för egendomens skötsel och vård, om den omhändertagits af syssloman, äfvensom kostnaden för första försäljningen egaren af den in-teckning, som står näst före nyss antydda värdelösa in-teckning; hvilket åter kan verka derhän, att äfven berörda in-teckning blir värdelös. Men ej nog härmed. Kostnaden för de förnyade auktioner, som gäldenären såsom köpare af sin egen fastighet framtvingar, skola enligt 110 § utsökningslagen gäldas af honom såsom köpare. Men huru utfå dessa kostnader? Gäldenären, som roat sig med att gång efter annan återköpa sin egen fastighet, är personligen utfattig, och den säkerhet, han lemnat som liqvid för en sjettedel af köpeskillingen, är värdelös.

Af hvad jag nu anfört torde framgå, att här föreligger ett missförhållande uti utsökningslagen, som bör rättas. Det är emellertid icke nog att genom någon ny lagbestämmelse betaga gäldenären tillfälle utöfva ofvan antydda ofog, ty i så fall kan han ju genom att bortlemna in-teckning af ofvannämnda beskaffenhet till någon ovederhäftig medhjelpare ändock fortsätta ofoget.

Enligt mitt förmenande bör alltså hvarje innehafvare af in-teckning betagas utväg att använda densamma till bedrifvande af här ofvan angifna ofog.

Jag har tänkt, att detta mål kunde nås derigenom, att köpare af fastighet, såld å exekutiv auktion, som varit föranledd deraf, att bjuden köpeskilling icke guldits, förpligtas att, på sätt 107 § utsökningslagen alternativt angifver, antingen i reda penningar betala en sjettedel af köpe-

skillingen eller ock ställa pant eller borgen som för egen skuld för en femtedel deraf vid påföljd, för uraktlåtenhet häraf, som sistnämnda lagrum angifver. Härigenom förnärmas ingens rätt. Ty vid första försäljningen eger köparen, det må vara gäldenären sjelf eller annan, rätt att som liqvid aflemna inteckning i försålda fastigheten, för så vidt inteckningens kapital uppgår till en sjettedel af köpeskillingen och faller inom sålda fastighetens taxeringsvärde och det af utmätningsmannen fastigheten åsatta värde; men fullgör köparen sedan icke liqviden i öfrigt inom lagstadgad tid, torde berättigad anledning finnas att för skyddandet af andras rätt fordra, att vid förnyad försäljning köparen skall antingen med reda penningar gälda en sjettedel af köpeskillingen eller ställa pant eller borgen som för egen skuld för en femtedel deraf.

I fråga om det sätt, hvarpå en lagbestämmelse i ofvan angifna riktning skulle kunna lämpligen i utsökningslagen införas, torde möjligen sådant kunna ske derigenom, att 107 § af nämnda lag erhöle följande förändrade lydelse:

107 §. Då inrop skett — — — — —
näst föregående år.

Har inropet skett å auktion föranledd deraf, att vid förut hållen auktion för fastigheten bjuden köpeskillning icke guldits, gälde köparen genast en sjettedel af köpeskillingen i reda penningar. Vill köparen — — — — —
vare det ock giltt.

Som emellertid möjligen den af mig nu föreslagna redigering icke kan anses lämplig, och det i hvarje fall är vanskligt för enskild motionär att föreslå en viss formulering af en lagbestämmelse, får jag vördsamt hemställa, alternativt,

att Riksdagen måtte för sin del besluta lagbestämmelse i syfte att undanrödja ofvan antydda olägenheter, till hvilken lagbestämmelse jag anhåller få åt lagutskottet öfverlemna den närmare formuleringen,

eller, derest utarbetande af förslag till sådan lag anses icke lämpligen kunna inom utskottet ega rum,

att Riksdagen måtte besluta uti skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t ville låta utarbeta och för Riksdagen framlägga förslag till lagstadgande i ofvan angifna syfte.»

Det missbruk, som enligt motionärens framställning skulle föranledts af nu gällande bestämmelser i 107 § utsökningslagen, anser utskottet ej vara af beskaffenhet att föranleda till en sådan ändring af samma bestämmelser, som motionären ifrågasatt.

Derest den värdering af utmätt fastighet, som det åligger utmätningsmannen att verkställa, sker med tillbörlig noggrannhet och värdet dervid ej sättes för högt, lär derigenom ett sådant förfarande, som motionären omnämnt, vara i väsentlig mån förebyggt; och att en gäldenär, som sjelf inropat en från honom utmätt fastighet skulle vara berättigad att såsom afbetalning å köpeskillingen använda en i fastigheten meddelad inteckning, som eges af honom sjelf, anser utskottet åtminstone tvifvelaktigt. Skulle emellertid så anses böra få ske, eller om gäldenären uppgifver, att den aflemnade inteckningen tillhör någon annan, lär auktionsförrättaren i allt fall böra behålla densamma såsom säkerhet för auktionskostnaderna och för det belopp, hvarmed köpeskillingen vid en senare auktion kan understiga hvad vid den förra erbjudits. För att en köpare vid en senare auktion skall kunna såsom säkerhet för sitt inrop hänföra sig till samma inteckning, som han vid förra auktionen i sådant ändamål aflemnat, erfordras alltså, dels att köpeskillingen vid senare auktionen ej blir lägre, dels ock att auktionskostnaderna blifvit guldna. Äfven i denna omständighet ligger ett afsevärdt hinder mot ett sådant förfarande, som motionären klandrat, och om också genom nu gällande bestämmelser, rätt tillämpade, missbruk i den af motionären antydda rigtning icke kunna anses vara alldeles förebyggda, kan utskottet likväl icke förorda motionärens förslag om en ovilkorlig föreskrift, att vid ny exekutiv auktion å utmätt fastighet en sjettedel af köpeskillingen skall aflemnas i reda penningar.

Den inteckning, hvilken såsom säkerhet vid första auktionen aflemnats, kan ju vara fullgod, ehuru köparen af någon anledning blifvit förhindrad att i rätt tid anskaffa hela köpeskillingen, och den omständighet, att en person vid första auktionen möjligen kan såsom säkerhet för sitt inrop hafva aflemnat en mindre god inteckning, bör väl ej rimligen hindra honom eller någon annan inropare att vid ny auktion såsom säkerhet använda en annan inteckning af i lag stadgad beskaffenhet.

Genom ett förbud härutinnan och stadgande, att kontanta penningar ovilkorligen borde aflemnas, skulle för inteckningsegare i många fall omöjliggöras eller åtminstone högeligen försvåras att genom inrop af fastigheten bevaka sina intressen; och det synes utskottet vara långt angelägnare att i detta fall tillförsäkra inteckningshafvarne lättnad i fråga om vilkoren för deras intressens skyddande än att meddela föreskrifter mot

enstaka efter all sannolikhet sällan förekommande försök att kringgå syftet med lagens bestämmelser.

Med stöd af det anförda hemställer utskottet följaktligen,

att herr Forsells föreliggande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 26 mars 1896.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.
